ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра публічного управління та публічної служби

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-педагогічної роботи
_____ І.С. Чорнодід
"31" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української державності

(шифр і назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалаврів**
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **D4 «Публічне управління та адміністрування»**
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Публічне управління та адміністрування**

Факультет **Юридичний**
(назва факультету)

Київ – 2026

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування», та відповідних нормативних документів.

Розробник:
Добровольська Г.О., доктор історичних наук, доцент.

Погоджено:
Гарант освітньої програми _____ Я.В. Качан

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри публічного управління та публічної служби
Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління та публічної служби

_____ Я.В. Качан

«28» серпня 2026 року

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

Декан юридичного факультету _____ Я.В.Журавель

"28" серпня 2026 року, протокол № 1

Схвалено науково-методичною радою Академії
Протокол від "31" серпня 2026 року № 1

Голова _____ І.С. Чорнодід

"31" серпня 2026 року

© АПСВТ, 2026 рік
© Добровольська Г.О., 2026 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин та туризму» від 07 квітня 2026 року, Протокол № 7, освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1.1 Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів: 3</td><td>Галузь знань:
D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td rowspan="5">Спеціальність:
D4 Публічне управління та адміністрування</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи здобувача – 6</td><td rowspan="10">Освітній рівень:

I</td><td>20 год.</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>72 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Екзамен</td></tr>
</table>

1.2 Пояснювальна записка

Місце: навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти знань і навичок, необхідних для усвідомлення історичного досвіду та закономірностей українського державотворення для розуміння сучасних процесів публічного управління і державної політики.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення закономірностей виникнення, становлення та розвитку української державності, основних етапів формування державних інститутів і систем політичної влади, а також особливостей перебігу суспільно-політичних процесів на українських землях у різні історичні періоди.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про закономірності становлення та розвитку української державності від найдавніших часів до сучасності, особливості етногенезу українського народу, еволюцію форм державної влади та систем державного управління, діяльність політичних інституцій, а також розвиток здатності аналізувати історичний досвід державотворення та

застосовувати його для розуміння сучасних процесів публічного управління і державної політики.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про основні етапи розвитку української державності, їх історичні передумови, особливості та закономірності; розкрити процес етногенезу українського народу, визначити вплив соціальних, культурних і політичних чинників на формування української нації; проаналізувати еволюцію форм державної влади та систем управління на українських землях у різні історичні періоди; сформувати розуміння спадкоємності державотворчих процесів від Київської Русі до сучасної України; охарактеризувати розвиток політичних інституцій та органів влади, їх функції та роль у процесах державотворення; показати роль суспільно-політичних рухів, еліт та громадських інституцій у боротьбі українського народу за незалежність; сформувати навички аналізу історичних джерел та наукових концепцій, що пояснюють процеси державотворення в Україні; розвинути здатність до критичного осмислення історичного досвіду державного управління та його використання для аналізу сучасних суспільно-політичних процесів; сприяти формуванню усвідомлення значення національної державності, демократичних традицій та історичної пам'яті у розвитку українського суспільства та належності України до європейського історико-культурного простору; сформувати здатність застосовувати історичні знання у професійній діяльності, пов'язаній із публічним управлінням та адмініструванням.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна ««Історія української державності» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки здобувачів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

2. Результати навчання

Навчання дисципліні забезпечує внесок у формування таких компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (Фахові) компетентності (СК)

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативноправових та морально-етичних норм поведінки.

ФК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, з урахуванням особливостей соціального розвитку.

ПРН2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою у сфері публічного управління та соціальної політики.

ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку, у тому числі у соціальній сфері.

ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності, у тому числі для аналізу соціальних процесів.

ПРН17. Уміти враховувати особливості планування розвитку та повоєнного відновлення територій, зокрема у контексті соціального розвитку та європейської інтеграції України.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Витоки та занепад української державності (найдавніші часи – XVIII ст.)

Тема 1. Витоки української державності: від племінних союзів до Київської Русі

Предмет і завдання курсу «Історія української державності». Джерелознавча база, історіографія та періодизація курсу. Головні етапи генези українського етносу. Перші держави на українських землях. Кіммерійці, скіфи, сармати, їх розселення, суспільний устрій, господарство, воєнні походи. Велика та Мала Скіфія. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Рабовласницьке господарство, його криза. Велике переселення народів. Походження слов'ян та їх розселення на території України. Антський племінний союз. Воєнні походи антів, боротьба з ґотами й аварами. Балканські війни. Східнослов'янські племена і державно-племінні утворення VII–VIII ст. Взаємовідносини з сусідніми народами. Полянський племінний союз. Заснування і розвиток Києва. Система оборонних споруд. Звичаї, вірування, побут східних слов'ян. Значення християнізації для державотворення.

Тема 2. Давньоукраїнська держава Київська Русь (IX – перша половина XIII ст.)

Передумови утворення ранньофеодальної держави. Основні етапи у її розвитку. Становлення князівської влади та династії Рюриковичів (норманська та антинорманська теорії). Внутрішня і зовнішня політика князів Олега й Ігоря. Воєнні походи. Реформи княгині Ольги. Військові походи Святослава. Завершення процесу об'єднання земель, зміцнення централізованої влади за князювання Володимира Великого. Піднесення та розквіт Київської Русі. Адміністративна, військова, релігійна, судова реформи. Хрещення Русі та його історичне значення. Князі Святополк Окаянний та Мстислав Хоробрий. Економічне, політичне і культурне піднесення за правління князя Ярослава Мудрого. Державний лад. «Руська Правда» – перший звід давньоукраїнського права. Володимир Мономах, його статут. Феодальна роздробленість Київської Русі та її занепад. Міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в європейській цивілізації, її історичне значення для сучасного державотворення України. Монголо-татарська навала.

Тема 3. Галицько-Волинська держава (кінець XII-середина XIV ст.)

Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславич (1199–1205 рр.). Державний устрій Галицько-Волинської держави. Зміцнення політичної та військової влади. Данило Галицький (1238–1264 рр.), його внутрішня та зовнішня політика. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Галицького. Боротьба з монголо-татарами. Причини занепаду Галицько-Волинської держави. Галицько-Волинська держава як спадкоємниця Київської Русі. Роль та значення Галицько-Волинського князівства в історії української державності.

Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга половина XIV – середина XVII ст.)

Політичні умови входження українських земель до Великого князівства Литовського. Державний устрій та право у Великому князівстві Литовському. Литовські статути (1529, 1566, 1588 рр.). Кревська унія, її причини та наслідки. Магдебурзьке право. Городельська унія. Спроби відновлення української державності. Боротьба за Україну між Литвою та Польщею. Передумови об'єднання Литви і Польщі. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Речі Посполитої. Полонізація українців. Діяльність православних братств. Берестейська унія 1596 р., її наслідки. Місце української православної церкви в політичному житті України. Митрополит П. Могила – просвітитель, реформатор церкви.

Тема 5. Українська козацька держава – Гетьманщина (XV-XVIII ст.)

Причини виникнення козацтва, його соціальний склад. Передумови формування козацької державності. Запорізька Січ, її адміністративно-політичний устрій, звичаї, зовнішня політика. П. Конашевич-Сагайдачний, його політична, військова та просвітницька діяльність. Похід на Москву. Хотинська війна. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої половини XVII ст., їх причини і наслідки. К. Косинський та С. Наливайко. Антипольські рухи під проводом М. Жмайла та Т. Федоровича (Трясила). І. Сулима. Повстання 1637–1638 рр. Ординація Війська Запорізького реєстрового. Причини, передумови та характер національно-визвольної боротьби українського народу під проводом Богдана Хмельницького 1648–1657 рр. Перемоги козацького війська 1648-1649 рр. та створення органів влади. Адміністративно-територіальній устрій, політична організація влади, правова система та судочинство, зовнішня політика Гетьманщини. Зборівський договір 1649 р. – визнання автономії козацької України. Білоцерківський договір 1651 р. Переяславська рада 1654 р. Соціально-економічні та культурні процеси в Гетьманщині. Формування козацько-старшинського землеволодіння. Православна церква як духовний і політичний чинник. Становище України після смерті Богдана Хмельницького. Корсунська рада (жовтень 1657 р.). Внутрішня та зовнішня політика гетьмана Івана Виговського (1657–1659 рр.). Гадяцькій договір (1658 р.). Конотопська битва (1659 р.). Переяславські статті (1659 р.). «Руїна» (1660–1680-ті рр.): поділ України на Лівобережну та Правобережну. «Чорна» рада в Ніжині (червень 1663 р.). Московські статті (1665 р.). Гетьмани Правобережної України: Павло Тетеря (1663-1665 рр.) Петро Дорошенко (1665-1677 рр.), Юрій Хмельницький (1677-1681 рр.). Гетьмани Лівобережної України: Іван Брюховецький (1663-1668 рр.), Дем'ян Многогрішний (1669-1672 рр.) Іван Самойлович (1672-1687 рр.). «Вічний мир» 1686 р. між Московською державою і Польщею: поділ українських земель.Українська держава за гетьманування Івана Мазепи (1687-1710 рр.). Конституція Пилипа Орлика, її історичне значення. Гетьман Іван Скоропадський. Малоросійська колегія (1722 р.). Павло Полуботок (1722-1724 рр.). Данило Апостол (1727-1734 рр.). Реформи гетьмана Кирила Розумовського (1728-1803 рр.). Остаточна ліквідація гетьманства Катериною II. Друга Малоросійська колегія (1764 р.). Скасування козацького устрою на Слобожанщині (1765 р.). Ліквідація Запорозької Січі (1775 р.). Задунайська Січ (1775–1828 рр.) Гетьманщина – унікальна форма української державності XVII–XVIII ст.

Змістовний модуль 2. Від національного відродження до сучасної української державності (XIX–XXI ст.)

Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (XIX – початок XX ст.)

Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської та Австрійської імперій. Соціально-економічний розвиток українських губерній у складі Росії: кріпацтво, аграрні реформи, промисловий переворот, розвиток міст. Скасування кріпацтва в Російській (1861 р.) та Австрійській (1848 р.) імперіях: наслідки для українського

суспільства. Особливості модернізаційних процесів на українських землях. Політика Російської імперії щодо українців: русифікація, мовні заборони (Валуєвський циркуляр, Емський указ). Національно-культурне відродження в Наддніпрянській Україні: Кирило-Мефодіївське товариство, діяльність «Громад», зародження політичних партій. Українські землі у складі Австрійської (з 1867 р. – Австро-Угорської) імперії: Галичина, Буковина, Закарпаття. Соціально-економічне становище українців у Галичині та Буковині. Національно-культурне життя в Австро-Угорщині: «Головна руська рада», «Просвіта», Наукове товариство ім. Шевченка. Ідеологічні течії: народовці, москвофіли, радикали. Формування українських політичних партій наприкінці XIX – на початку XX ст. Україна в роки революції 1905–1907 років. Український національний рух напередодні Першої світової війни. Україна в період Першої світової війни (1914–1917 рр.). Головна українська рада. Союз визволення України. Українські січові стрільці. Наслідки Першої світової війни для України.

Тема 7. Українська революція 1917–1921 рр. і боротьба за незалежність

Лютнева демократична революція 1917 р. Державність в УНР доби Центральної Ради: загальна характеристика (17 березня 1917 року – 29 квітня 1918 року). IV Універсал і проголошення незалежності УНР (1918 р.). Гетьманський переворот 1918 р. та його значення в історії української державності. Українська держава П. Скоропадського. УНР доби Директорії. Державотворча діяльність С. Петлюри. Національно-визвольна боротьба на західноукраїнських землях. Західноукраїнська Народна Республіка: загальна характеристика. Державотворча діяльність Є. Петрушевича. Історичне значення Акта Злуки (1919 р.) для розвитку української державності. Встановлення радянської влади протягом 1917–1920 рр. Боротьба за Україну у 1920-1921 рр.

Тема 8. Україна в міжвоєнний період (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Встановлення комуністичної системи в Україні, її сутність. Політика «воєнного комунізму». Причини та масштаби голоду 1921–1923 рр. Антицерковна політика держави. Придушення антибільшовицького повстанського руху. Перехід до нової економічної політики, її основні положення та особливості впровадження в Україні. Створення СРСР: місце та роль України в цьому державному утворенні. Утвердження однопартійності. Політика коренізації, її причини та особливості. Дерусифікація політичного і громадського життя. Опір політиці українізації. Згортання українізації, її причини і наслідки. Зміцнення командно-адміністративної системи і режиму особистої влади І. Сталіна. Індустріалізація та її підсумки. Суцільна колективізація в Україні та її наслідки. Голодомор 1932–1933 рр. Політичні процеси 20–30-х років в Україні: характер і особливості. Справи «Спілки визволення України», «Спілки української молоді», «Українського національного центру». Погром Української автокефальної православної церкви. «Розстріляне відродження». Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (20-30-ті рр. XX ст.). Діяльність політичних партій. Організація українських націоналістів. Проголошення незалежності Карпатської України. Початок Другої світової війни і Україна. Українські землі в умовах окупації фашистською Німеччиною. Рух Опору. Звільнення України від німецько-фашистських загарбників. Возз'єднання українських земель.

Тема 9. Україна в умовах тоталітарної системи. Відродження української державності (1945 – 1991 рр.)

Післявоєнна відбудова та нова хвиля масових репресій другої половини 40-х-початку 50-х років в Україні. Голод 1946-1947 рр. в Україні. Радянізація західних областей України та її наслідки. Ліквідація Української греко-католицької церкви. Діяльність ОУН-УПА у повоєнний час. Ідеологічний наступ тоталітарного режиму «Ждановщина» (кінець 40-х – початок 50-х років). Передача Кримської області Україні. Україна в умовах десталінізації 1953-1964 років. «Відлига», її причини та наслідки. Шестидесятники. Дисидентський рух в Україні. Наростання кризових явищ у соціально-економічному, політичному і культурному житті (друга половина 60-х-середина 80-х років). Розгортання

правозахисного і дисидентського руху. Українська Гельсінська спілка. «Перебудова», її етапи та особливості в Україні. Формування «Народного руху України за перебудову». Гласність та лібералізація. Формування багатопартійної системи. Національно-державне відродження українського народу. Передумови незалежності України. Декларація про державний суверенітет 16 липня 1990 р., її історичне значення. Закон «Про економічну самостійність України» 3 серпня 1990 р.

Тема 10. Становлення української державності (1991 рр. – сьогодення)

Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України 1996 р. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998-2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Революція Гідності. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Незалежна Україна на шляху до євроінтеграції: проблеми та перспективи.

4.Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Витоки та занепад української державності (найдавніші часи – XVIII ст.)												
Тема 1. Витоки української державності: від племінних союзів до Київської Русі	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 2. Давньоукраїнська держава Київська Русь (IX – перша половина XIII ст.)	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 3. Галицько-Волинська держава (кінець XII-середина XIV ст.)	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга	9	2	1			6	9,5	1	0,5			8

половина XIV – середина XVII ст.)												
Тема 5. Українська козацька держава - Гетьманщина (XV - XVIII ст.)	9	2	1			6	10	2	1			7
Разом за змістовим модулем 1	45	10	5			30	45	6	3			36
Модуль 2. Від національного відродження до сучасної української державності (XIX–XXI ст.)												
Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (Україна імперської доби) (XIX – початок XX ст.)	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 7. Українська революція 1917–1921 рр. і боротьба за незалежність	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 8. Україна в міжвоєнний період (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)	9	2	1			6	9,5	2	0,5			7
Тема 9. Україна в умовах тоталітарної системи. Відродження української державності (1945–1991 рр.)	9	2	1			6	9,5	1	0,5			8
Тема 10. Становлення української державності (1991 рр. – сьогодення)	9	2	1			6	9	1	1			7
Разом за змістовим модулем 2	45	10	5			30	45	6	3			36
Усього годин	**90**	**20**	**10**			**60**	**90**	**12**	**6**			**72**

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Витоки української державності: від племінних союзів до Київської Русі	1	0,5

2.	Давньоукраїнська держава Київська Русь (IX – перша половина XIII ст.)	1	0,5
3.	Галицько-Волинська держава (кінець XII-середина XIV ст.)	1	0,5
4.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга половина XIV – середина XVII ст.)	1	0,5
5.	Українська козацька держава - Гетьманщина (XV - XVIII ст.)	1	1
6.	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (XIX – початок XX ст.)	1	0,5
7.	Українська революція 1917–1921 рр. і боротьба за незалежність	1	0,5
8.	Україна в міжвоєнний період (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)	1	0,5
9.	Україна в умовах тоталітарної системи. Відродження української державності (1945 – 1991 рр.)	1	0,5
10.	Становлення української державності (1991 рр. – сьогодення)	1	1
	Разом	10	6

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СРС є такі:

– опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

– вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

– підготовка до семінарських, практичних занять та виконання домашніх завдань;

– систематика вивченого матеріалу курсу та підготовка до поточного контролю;

– виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, написання есе за заданою тематикою, тощо).

№ з/п	Тема, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		д.ф.н	з.ф.н
1.	Характеристика території та основних етапів формування українського етносу. Порівняльний аналіз античних міст-держав Північного Причорномор’я. Підготовка презентації на тему: «Антський союз як рання форма політичної організації східних слов’ян».	6	7
2.	З’ясування причин утворення Київської Русі та її ролі в історії української державності. Аналіз норманської та антинорманської теорій походження державності Київської Русі. Підготовка есе на тему: «Хрещення Русі як фактор політичної консолідації та	6	7

	міжнародного визнання держави». Дослідити вплив реформ князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого на зміцнення державної влади.		
3.	Аналіз державного устрою Галицько-Волинського князівства. Підготовка доповіді на тему: «Галицько-Волинська держава як спадкоємиця традицій Київської Русі». Розробка хронологічної таблиці основних подій політичної історії Галицько-Волинської держави.	6	7
4.	Підготовка аналітичного есе на тему: «Магдебурзьке право як чинник розвитку місцевого самоврядування в українських містах». Аналіз впливу Люблінської та Берестейської уній на процеси українського державотворення. Дослідження ролі православних братств у збереженні української культури та політичної ідентичності. Підготовка доповіді на тему: «Митрополит Петро Могила – реформатора православної церкви»	6	8
5.	Порівняльний аналіз державних інститутів Гетьманщини та сучасної системи публічного управління. Підготовка есе на тему: «Які риси козацького устрою стали фундаментом національної традиції державотворення?» Аналіз значення Конституції Пилипа Орлика 1710 р. у розвитку європейської політичної думки. Дослідження причин занепаду та ліквідації автономії Гетьманщини у XVIII ст.	6	7
6.	Підготовка презентації на тему: «Українське питання в політиці Російської та Австро-Угорської імперій: спільне й відмінне». Характеристика національно-культурних організацій XIX ст. Аналіз формування українських політичних партій наприкінці XIX – на початку XX ст.	6	7
7.	З'ясування значення IV Універсалу Центральної Ради для проголошення незалежності України. Підготовка презентації на тему: «Порівняльний аналіз державних моделей УНР, Гетьманату Скоропадського та ЗУНР». Розробка таблиці основних державних інституцій УНР. Дослідження причин поразки української революції 1917–1921 рр.	6	7
8.	Підготовка есе на тему: «Причини та наслідки Голодомору 1932–1933 рр. для українського суспільства». Аналіз діяльності Організації українських націоналістів у міжвоєнний період. Дослідження національно-визвольного Руху Опору українців у роки Другої світової війни	6	7
9.	Аналіз впливу радянської політичної системи на громадянські свободи та національну ідентичність українців. Дослідження дисидентського руху та його ролі у формуванні національної свідомості. Підготовка презентації на тему: «Шістдесятники як інтелектуальний фундамент майбутньої незалежності України». Аналіз значення Декларації про державний суверенітет України 1990 р.	6	8
10.	Аналіз основних етапів державотворення незалежної України. Дослідження ролі Революції Гідності у трансформації моделі української державності. порівняльний аналіз політичних трансформацій після Помаранчевої революції та Революції Гідності. Підготовка есе на тему: «Європейська інтеграція як стратегічний напрям розвитку української державності». Дослідження впливу російсько-української війни на трансформацію державних інституцій України.	6	7

	Разом	60	72

7. Контрольні заходи

Поточний контроль успішності засвоєнням здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час семінарських занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів. Підсумковий контроль здійснюється у формі *екзамену.*

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форма навчання

Види роботи		**Змістові модулі (бали)**		**Загалом**
		Модуль І	**Модуль ІІ**	
1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	10 (2 бали за пару)	10 (2 бали за пару)	20
2.	Активність на семінарських заняттях	15 (6 балів за 1 пару)	15 (6 балів за пару)	30
3.	Самостійна робота (модульний контроль)	10	10	20
	Екзамен			30
	Разом			100

Критерії оцінювання.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:

- не відвідав лекційне заняття – 0 балів
- відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал
- відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки, що базується на знанні теорій та методів– 2 бали.

2. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1 бал
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 2-5 балів
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 6 балів.

3. Індивідуальне завдання (модульний контроль):

- не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить плагіат – 0 балів

- підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, підготовлений текст не є унікальним, здобувач погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – 1-2 бали;

- вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 3-7 балів;

- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 8-10 балів.

Модульний контроль також може реалізовуватися шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE) та оцінюється: до 10 балів з кожного модуля.

4. Екзамен:

- на екзамені здобувач відповідає на 2 запитання, максимальна кількість балів з кожного – 15 балів. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)		Загалом
		Модуль I	Модуль II	
1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	6 (2 бали за пару)	6 (2 бали за пару)	12
2.	Активність на семінарських заняттях	15 (10 балів за пару)	15 (10 балів за пару)	30
3.	Самостійна робота (модульний контроль)	14	14	28
4	Екзамен			30
Разом				**100**

Критерії оцінювання.

1. Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:

- не відвідав лекційне заняття – 0 балів
- відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал
- відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки, що базується на знанні теорій та методів – 2 бали.

2. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1 бал
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 2-7 балів

• відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, чітке, логічне та системне викладення матеріалу, використання першоджерел, вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача та студентів, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 8-10 балів.

3. Самостійна робота (модульний контроль):

• не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів;

• підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, частка підготовленого тексту (але не більше 20%) не є правильною, студент погано орієнтується в основних поняттях навчальної дисципліни, не може узагальнити результатів роботи – 1-4 бали;

• - вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 5-9 балів;

• роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, всі відповіді є правильними, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 10-14 балів.

4. Екзамен:

на екзамені здобувач відповідає на 2 теоретичні запитання, максимальна кількість балів з кожного – 15 балів. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання

Індивідуальне завдання передбачено для здобувачів заочної форми навчання, а також, може бути використане здобувачами денної форми навчання, які не набрали необхідну кількість балів під час вивчення навчальної дисципліни «Історія української державності». Здобувачам пропонується виконання індивідуального завдання у формі написання есе та оформлення презентації доповіді на одну із запропонованих тем.

Орієнтовні теми індивідуального завдання:

1. Формування територіальної спільності східних слов’ян і передумови виникнення Київської Русі.
2. Політична система та державний устрій Київської Русі у X-XI ст.
3. Роль князівської влади у становленні державності Київської Русі.
4. Правова система Київської Русі: «Руська правда» як джерело державного права.
5. Роль християнства у консолідації давньоруської держави.
6. Зовнішня політика Київської Русі та її вплив на державотворення.
7. Причини політичної децентралізації та занепаду Київської Русі.
8. Галицько-Волинська держава як спадкоємиця традицій Київської Русі.
9. Вплив монгольської навали на еволюцію української державності.
10. Українські землі у складі Великого князівства Литовського: особливості державного устрою.
11. Козацтво як феномен української історії.
12. Передумови формування Української козацької держави.
13. Політична програма Богдана Хмельницького та її державотворче значення.
14. Устрій Гетьманщини: система влади, адміністрація, судочинство.
15. Військові та дипломатичні аспекти становлення Козацької держави.

16. Березневі статті 1654 р. та їх значення для української державності.
17. Період Руїни: боротьба за збереження державності.
18. Гетьман Іван Мазепа: політичний курс і європейські орієнтири.
19. Політичні наслідки ліквідації Гетьманщини.
20. Збереження козацьких традицій у XVIII ст. як чинник національної ідентичності.
21. Вплив ідей європейського націоналізму на український рух XIX ст.
22. Масонство на українських землях.
23. Кирило-Мефодіївське товариство: політична програма і державницькі ідеї.
24. Концепція федералізму у політичній думці українських діячів XIX ст.
25. Діяльність Головної Руської Ради як спроба політичного самовираження українців.
26. Український національний рух у Російській імперії: державницькі орієнтири.
27. Роль «Просвіти» у формуванні політичної свідомості українців.
28. Іван Франко в суспільно-політичному житті Галичини.
29. Ідея української державності в працях Михайла Драгоманова.
30. Політична програма Українських січових стрільців. Боротьба за державність.
31. Формування передумов української революції 1917–1921 рр.
32. Крути: трагедія та героїзм.
33. Місце Галичини у процесах формування модерної української нації.
34. Центральна Рада: етапи державотворчої діяльності.
35. Конституція УНР 1918 р. – перша спроба правової держави в Україні.
36. Українська держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня та зовнішня політика, причини падіння.
37. Директорія УНР: склад, соціальна база, внутрішня та зовнішня політика, причини падіння.
38. Західноукраїнська Народна Республіка.
39. Обставини та історичне значення проголошення злуки УНР та ЗУНР.
40. Причини поразки української державності у 1917–1921 рр.
41. Утворення УСРР: правові та політичні засади.
42. Політика українізації 1920-х рр.: причини, суть і наслідки.
43. Політичні процеси й репресії наприкінці 20-х – у 30-ті роки. «Розстріляне відродження» 1930-х рр.
44. Трагедія Голодомору 1932-1933 рр. в Україні.
45. Приєднання Західної України до УРСР.
46. Дисидентський рух в Україні (60–80-ті рр. XX ст.). Шістдесятники та відродження ідеї незалежності.
47. Акт проголошення незалежності України 1991 року: історичні передумови і значення.
48. Конституція України 1996 р. як основа сучасного державного ладу.
49. Проблеми соціально-економічного та політичного реформування українського суспільства.
50. Україна від Помаранчевої революції до Революції гідності.
51. Європейський вибір України як чинник модернізації державності.
52. Динаміка зовнішньополітичного курсу України.
53. Виклики українській державності в умовах війни.
54. Державна символіка України та її історичне походження.

9. Методи навчання та форми оцінювання

При викладанні дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, проблемне викладання, дискусія, співбесіда тощо)

МН3 – стимулювання та мотивація навчання (зацікавлення у навчанні і відповідальності)

МН4 – письмовий, усний, практичний контроль та самоконтроль

МН6 – самостійна робота і робота під керівництвом викладача (аспект управління навчанням)

МН7 – наочні (презентація, ілюстрація, демонстрація, спостереження)

МН8 – практична робота (практичні та семінарські заняття, розрахункові, тренінги, тренінги навичок, творчі завдання, есе, графічні, технічні)

МН9–робота з навчально-методичною літературою та науково-публіцистичними джерелами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання та захист реферату)

МН11 – ситуацій, метод «прес», робота в парах

МН14 – проектів, кейс-метод, моделювання

МН17 – брейнстормінг (мозковий штурм), ігрові (дидактична гра, ділові ігри, імітаційні ігри)

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, семінарів. Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Під час проведення семінарських занять застосовуються наочні спостереження та словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, евристичні, підсумкові; усне опитування конкретно визначених здобувачів, заслуховування реферативних повідомлень/есе/презентацій здобувачів та персональна оцінка рівня знань, заслуховування науково-дослідницьких повідомлень та персональна оцінка рівня знань доповідача, письмові експрес-опитування; проведення письмових контрольних робіт; інші види індивідуальних і групових завдань.

Робота в малих групах використовується з метою активізації роботи здобувачів при проведенні семінарських занять.

Семінар-дискусія (круглий стіл) передбачає обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки використовуються для розв'язання складних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань.

Кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Інструментарій:

Методичні розробки, розміщені в ресурсі Moodle

Форми оцінювання

Оцінювання здобувачів відбувається за наступними формами оцінювання:

ФО1 – за спостереження, аналіз результатів виконання самостійних завдань та практичних робіт

ФО2 – за тестові завдання

ФО3 – аналіз відповідей під час заліків та іспитів

ФО6 – за публічний захист

ФО7 – за зміст і форму презентації результатів виконаних завдань та досліджень

ФО8 – за участь у науково-практичних заходах

ФО10 – за комплексність звіту (есе, презентація доповіді, тощо)

ФО11 – за роботу в команді

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою
		екзамен, диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Питання для самоконтролю

1. Кам'яний вік на території України.
2. Епоха міді – бронзи на території України. Основні досягнення трипільської культури.
3. Виникнення великих племінних союзів в епоху раннього залізного віку (кіммерійці, скіфи, сармати).
4. Античні міста-держави у Причорномор'ї.
5. Розселення східних слов'ян на теренах України, їх життя у давнину.
6. Виникнення держави у східних слов'ян.
7. Зміцнення Київської Русі у X ст.
8. Розвиток Київської Русі в епоху Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
9. Прийняття християнства на Русі: причини та історичне значення.
10. Київська Русь за князювання Ярославичів.
11. Феодальна роздробленість Русі. Князівства Середнього Подніпров'я.
12. Галицько-Волинська держава, її історичне значення.
13. Боротьба Русі проти монголо-татарських завойовників.
14. Історичне значення Київської Русі.
15. Захоплення Литвою і Польщею українських земель у XIV ст., політика князів Гедиміна та Ольгерда.
16. Кревська унія, її історичне значення.
17. Українські землі в складі Литовської держави у XV – першій половині XVI ст.
18. Люблінська унія та її наслідки.
19. Брестська церковна унія, її історичне значення.
20. Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ.
21. Козацькі повстання 90-х рр. XVI ст.
22. Причини, характер і рушійні сили української національної революції XVIII ст., проблеми типології та хронологічних меж.
23. Бойові дії 1648 – 1652 рр. Зборівський та Білоцерківський договори.
24. Формування української держави в епоху Богдана Хмельницького. Соціальні відносини. Зовнішня політика.
25. Переяславська рада 1654 р. Березневі статті, історичне значення союзу з Москвою.
26. Бойові дії та зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1653 – 1657 рр.
27. Історичне значення діяльності Богдана Хмельницького.
28. Гетьманування Івана Виговського. Гадяцький договір.
29. Гетьманування Юрія Хмельницького.
30. Політика Павла Тетері, Івана Брюховецького. Андрусівській договір.

31. Гетьманування Петра Дорошенка: внутрішня і зовнішня політика.

32. Причини поразки та історичне значення української національної революції XVII ст.

33. Гетьманування Івана Мазепи: внутрішня і зовнішня політика. Україна у Північній війні.

34. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини XVIII ст.

35. Становище Слобідської та Південної України козацької доби, їхня колонізація.

36. Правобережжя та західноукраїнські землі наприкінці XVII – XVIII ст.

37. Соціально-економічний розвиток земель України, що входили до складу Російської імперії у XIX ст.

38. Кирило-Мефодіївське товариство та його історичне значення.

39. Громадські, національні та революційні рухи на українських землях, що входили до складу Російської імперії у XIX ст.

40. Громадсько-політичне життя Західної України у XIX ст.

41. Україна в часи Першої російської революції.

42. Україна в роки Першої світової війни.

43. Політична ситуація в Україні після Лютневої революції 1917 р.

44. Події, що призвели до проголошення I Універсалу Центральної Ради. Його зміст та історичне значення.

45. Політичне становище в Україні влітку-восени 1917 р.

46. Проголошення II Універсалу Центральної Ради, його місце в історії Української революції.

47. III Універсал Центральної Ради, його зміст та історичне значення.

48. Україно-більшовицька війна кінця 1917 – початку 1918 років. Причини поразки українських військ.

49. IV Універсал Центральної Ради та його історичне значення.

50. Захоплення України німецькими та австро-угорськими військами. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського.

51. Проголошення ЗУНР. Політичні перетворення в Західній Україні.

52. Доба Директорії УНР. Воєнні дії в Україні у 1919 р.

53. Обставини та історичне значення проголошення злуки УНР та ЗУНР.

54. Політика «воєнного комунізму» в Україні: причини, суть, наслідки.

55. Військові дії в Україні у 1920 р. Причини поразки української революції 1917 – 1921 рр., її історичне значення.

56. Основні риси «нової економічної політики» в Україні, її наслідки.

57. Утворення СРСР та участь в ньому України.

58. Політика українізації 1920-х рр.: причини, суть і наслідки.

59. Альтернативи соціалістичного будівництва в СРСР. «Великий перелом» 1929 року, його причини, суть і наслідки.

60. Успіхи та труднощі індустріалізації в Україні.

61. Колективізація сільського господарства в Україні. Голодомор 1932 – 1933 рр., його причини і наслідки.

62. Суспільно-політичне життя України в кінці 1920-х – 1930-х рр. Великий «терор».

63. Українські землі під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини у період між двома світовими війнами.

64. Українське питання напередодні Другої світової війни. Доля Закарпатської України.

65. Радянсько-німецький пакт про ненапад та таємний додатковий протокол до нього. Їх зміст та вплив на подальший розвиток подій у світі.

66. Початок Другої світової війни: причини, характер.

67. Входження Західної України, Північної Буковини до складу СРСР. Політика сталінського уряду на західноукраїнських землях.

68. Напад нацистської Німеччини на СРСР. Оборонні бої радянських військ в Україні. Причини поразок Червоної Армії у початковий період війни.

69. Нацистський окупаційний режим на теренах України.

70. Рух опору в тилу німецьких військ. Радянські партизани і підпільники. Політика ОУН. Створення і діяльність УПА.

71. Результати та уроки Другої світової війни.

72. Післявоєнна відбудова народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр., його причини та наслідки.

73. Політико-ідеологічна реакція напр. 1940-х – на поч. 1950-х рр. в Україні.

74. «Радянізація» Західної України 1945-1950-х рр. Боротьба ОУН-УПА.

75. Суспільно-політичне та економічне становище України в період хрущовської «відлиги».

76. Громадсько-політичне життя України в умовах зміцнення авторитарно-бюрократичної системи (друга половина 1960-х – перша половина 1980-х рр.).

77. Наростання застійних явищ в економіці 1965 – 1985 рр., їх наслідки.

78. Об'єктивна зумовленість та суть перебудовчих процесів в Україні кінця 1980-х рр.

79. Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років, виникнення нових громадських організацій, політичних партій і рухів.

80. Всеукраїнський референдум та президентські вибори 1991 р., їх історичне значення.

81. Розбудова української державності 1991 – 1994 рр.

82. Прийняття Конституції 1996 р., її історичне значення.

83. Україна на міжнародній арені: основні напрямки її зовнішньої політики.

84. Політичні процеси в Україні від Помаранчевої революції 2004 р. до 2013 р.

85. Підсумки та історичне значення «революції гідності» 2013 – 2014 рр.

86. Президентські та парламентські вибори 2019 р.

87. Взаємовідносини між державою і церквою в сучасній Україні. Релігійна ситуація на нинішньому етапі.

88. Державна символіка України, її історичне походження.

11. Навчальні ресурси

Основна рекомендована література

1. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності : навчально-методичний посібник. Одеса : Юридична література, 2021. 88 с. URL: https://dspace.onua.edu.ua/items/68ceb8a5-bdec-4a49-92b5-4b8e65a0d4ec

2. Бачинська О., Чухліб Т. Козацька Україна після зруйнування Запорозької Січі (1775-1905). К.: Арій, 2021. 352 с.

3. Бойко О.Д. Історія України. Навч. посіб. URL: https://uahistory.co/book/boyko/

4. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 264 с.

5. Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с.

6. Гуржій О., Чухліб Т. Козацька Україна. Боротьба за державу (XVI-XVII ст.). К.: АРІЙ, 2020. 368 с.

7. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 544 с.

8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва, І.А. Сніжко та ін. Харків: УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL: http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/Конспект%20лекцій.pdf

9. Історія України від найдавніших часів до сьогодення: навч. посіб. / упоряд. : П.О. Бідзіля, С.С. Дідик. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 122 с. URL: https://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10470/1/Посібник%202019.pdf

10. Історія української державності та культури: курс лекцій / Є.В. Перегуда, І- В.Ф. Деревінський, П.О. Дьомкін та ін. Київ – Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 92 с. URL: https://repositary.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6463f1f4-d1d8-4e09-b2bb-5789838bb52b/content

11. Історія української державності : конспект лекцій для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти неісторичних спеціальностей / Т. Батюк, М. Галів, Г. Гриценко, С. Біла, В. Ільницький, Л. Лазурко, О. Медвідь, Р. Попп, Ю. Стецик, В. Футала. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. 168 с. URL: http://www.ir.dspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2293/1/ост.%20Історія%20української%20державності.pdf

12. Короткий курс історії України : навчальний посібник / Б. Я. Ратич, Н. В. Макогончук, О. І. Гевко. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2016. 428 с. URL: https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/2960/1/istorija_ukrajiny_kratk.pdf

13. Недошитко І. Конспект лекцій з дисципліни «Історія державності та культури України». Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 320 с.

14. Реєнт О. П. Славетна Україна. Битви та повстання імперської доби і визвольні змагання 1917-1921 років. Київ: Арій, 2023. 272 с.

15. Семенюк С. Правдива історія України-Русі. Львів. Література і мистецтво, 2021. 312 с.

16. Чухліб Т. Гетьмани України: військо, політика, держава. К.: Арій, 2023. 352 с.

17. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

Допоміжна рекомендована література

1. Ващук Д., Старенький І. Кам'янець литовський: історико-туристичний маршрут / НАН України. Інститут історії України; Кам'янець-Подільський державний історичний музейзаповідник. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А. С., 2023. 72 с.

2. Віднянський С. В., Лисенко О. Є., Мартинов А. Ю. Український проєкт. Цивілізаційні фронтири та соціокультурні екстреми XX – початку XXI століть. Аналітична доповідь / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2022. 128 с.

3. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. 432 с.

4. Гуржій О., Реєнт О. У лабіринтах української дипломатії. Від князівської доби до початку XX століття. Київ: Арій, 2023. 352 с.

5. Даниленко В.М., Смольніцька М.К. Підручник з історії України: технологія творення. Досвід – 2019. (Аналітична доповідь). Вінниця, ТОВ «Твори», 2020. 76 с.

6. За Ідентичність і Незалежність. Війна Росії проти України: історичні передумови, геополітичні паралелі. У 2-х кн. – Кн. 1 / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо»», 2022. 800 с.

7. Ільницький В. Російська пропаганда як елемент підготовки до збройної агресії проти України/В.Ільницький, В.Старка, М.Галів//УІЖ. 2022. № 5. С.43- 55.

8. Людина, суспільство, влада в давній та ранньомодерній Україні: контексти історичної презентації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2020. 616 с.

9. Недошитко І. Вплив української діаспори США на міждержавне співробітництво: Україна-США (1991-2018 рр.). Zaporizhzhia Historical Review. 2021. Vol. 4 № 56. S.253- 263.

10. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Від трипільців до кіборгів: Коротка істрія України. К.: ТОВ «Видавництво «КЛІО»», 2020. 688 с.

11. Ричка В. Володимир Великий: Лицар Духу / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2020. 308 с.

12. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Полководець, дипломат, державотворець / Наук. ред. Ю. І. Шаповал. НАН України. Інститут історії України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2020. 752 с.

13. 30 років Незалежності України: наукове осмислення. Бібліографія / Упоряд. Д. Г. Стегній; Ред. З. Х. Мусіна; Наук. ред., вступ. ст.: Г. В. Боряк, В. В. Головко. Міністерство культури та інформаційної політики України; Національна історична бібліотека України; Інститут історії України НАН України; Український інститут книги. К.: Вид. дім «Вініченко», 2021. 635 с.

14. Україна в історії Європи XIX – початку XXI ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2020. 814 с.

15. Чорна С. Україна-Русь : тисячолітня історія державотворення / Світлана Чорна // Голос України. 2021. 25 берез. (№ 55). С. 1, 4-5.

16. Чухліб Т. Козацька Україна на міжнародній арені. Київ: Видавництво «Арій», 2023. 352 с.

17. Чухліб Т. Козацька Україна та шляхетська Польща: битви, війни, союзи. Київ: Арій, 2023. 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Ізборник. URL: http://litopys.org.ua
2. Інститут історії України НАН. URL: http://history.org.ua/uk
3. Інститут археології НАН України. URL: https://iananu.org.ua/pro-institut
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html
5. Українська державність: поняття, основні ознаки, символи, атрибути, витоки та етапи становлення URL: https://www.golos.com.ua/article/314085
6. Історична довідка про етапи українського державотворення URL: https://msmb.org.ua/biblioresursi/bibliografiya/istorichni-podii/ukrainsyka-derzhavnisty-etapi-stanovlennya/